

Mere tryghed til lønmodtagerne

FH's forslag til en bedre dagpengeforsikring

Marts 2021

**FAGBEVÆGELSENS
HOVEDORGANISATION**

Mere tryghed til lønmodtagerne
FH's forslag til en bedre dagpengeforsikring
Udgivet af FH, Fagbevægelsens Hovedorganisation
Marts 2021

Forord

I 2020 blev Danmark ramt af coronapandemien, som hurtigt udviklede sig fra en sundhedskrise til en økonomisk krise.

Under krisen har vi passet på hinanden og holdt hånden under økonomien med kompensation til virksomheder og lønmodtagere. Fællesskabet er trådt til, så den fælles udfordring ikke bare er blevet til individuelle problemer. Vi har handlet klogt, og det har været med til at afbøde krisen og fastholde gode arbejdspladser.

Men krisen har også vist os, hvor vi er svage. Det er blevet endnu mere tydeligt, at balancen mellem fleksibilitet og tryghed for lønmodtagerne er tippet. For dagpengene, der skal sikre lønmodtagerne tryghed, er gradvist blevet udhulet gennem årtier.

Det betyder, at mange lønmodtagere vil miste over halvdelen af deres indtægt, hvis de mister jobbet og modtager dagpenge. Det rammer særligt i en krisetid med flere ledige lønmodtagere. Tusindevis af mennesker har mistet jobbet og oplevet, at trygheden ved den arbejdsløshedsforsikring, de har indbetalt til i årevis, ikke er dækkende.

Derfor bør krisen give anledning til at gen-tænke det økonomiske sikkerhedsnet under

lønmodtagerne. Et sikkerhedsnet, der både sikrer tryghed for den enkelte og et dynamisk arbejdsmarked til gavn for erhvervsliv og fællesskab.

Ser vi hen over krisen, går vi en fremtid i møde med ny teknologi og en historisk grøn omstilling af det danske samfund. En udvikling som uvægerligt vil føre til flere forandringer på arbejdsmarkedet, og til at mange lønmodtagere må omstille sig mod nye jobmuligheder. Også i det lys er der brug for tryghed og en robust arbejdsløshedsforsikring, hvis vi skal sikre den nødvendige opbakning til den igangværende omstilling.

Derfor fremlægger Fagbevægelsens Hovedorganisation nu et forslag til et tryggere dagpengesystem. For vi ved, at trygge mennesker tør.

God læselyst.

Med venlig hilsen

Lizette Risgaard
Formand for
Fagbevægelsens Hovedorganisation

Indhold

Forord	3
Derfor er dagpengesystemet vigtigt.....	5
Tre centrale udfordringer	6
1. Den historiske udhuling af dagpengene	6
2. Lav kompensationsgrad er en reel udfordring for rigtig mange medlemmer	8
3. Mange loyale medlemmer – men det går den gale vej	10
FH's forslag til en bedre dagpengeforsikring	11
Forslag: Et tryggere dagpengesystem	11
Forslag: Stop udhulingen	11
Mange a-kassemedlemmer vil få et markant løft.....	12
Økonomiske konsekvenser	12

Derfor er dagpenge-systemet vigtigt

Dagpengesystemet er en forsikringsordning, som giver lønmodtagere og selvstændige ret til at forsikre sig mod arbejdsløshed via medlemskab af en a-kasse.

Formålet er grundlæggende at sikre en ordentlig kompensation ved manglende arbejdsindkomst, og dagpengesystemet tilvejebringer dermed en økonomisk tryghed, der er en hjørnesten i den danske arbejdsmarkedsmodel.

For med trygheden følger historisk set en accept af korte opsigelsesvarsler og dermed relativt lav sikkerhed i ansættelsen for lønmodtagerne. Når det er let at ansætte og afskedige lønmodtagere, er det lettere for virksomhederne at omstille sig og tilpasse sig den aktuelle økonomiske situation.

Dermed har dagpengesystemet været en forudsætning for et fleksibelt arbejdsmarked, der er kommet hele samfundet til gavn.

Den danske arbejdsmarkedsmodel har været en succes, som vi skal være stolte af.

Men hvis dagpengesystemet svækkes, svækkes den danske model. Det gælder blandt andet, hvis dagpengenes størrelse ikke følger med lønudviklingen. Det betyder ikke blot lavere kompensation for løntab til dagpengemodtagerne. Det rammer også mere grundlæggende tilliden til det økonomiske sikkerhedsnet under lønmodtagerne.

Et svækket dagpengesystem vil uvægerligt føre til mere utryghed, mindre appetit på forandring, flere krav om sikkerhed i ansættelsesforholdet og dermed mindre fleksibilitet.

Det taber alle på. Lønmodtagerne vil opleve mindre økonomisk kompensation og større utryghed. Arbejdsgiverne kan se frem til mindre fleksibilitet i arbejdsstyrken. Og stadigt færre vil finde det attraktivt at forsikre sig mod arbejdsløshed, hvorved staten vil stå med en stadigt større andel af udgiften til arbejdsløshedsunderstøttelse.

Derfor er et stærkt dagpengesystem vigtigt.

Tre centrale udfordringer

1

Den historiske udhuling af dagpengene

Gennem en årrække er dagpengenes værdi blevet udhulet i forhold til lønudviklingen. Det skyldes, at dagpengene løbende er blevet reguleret med en lavere sats end stigningen i bruttolønnen på arbejdsmarkedet. Det har mindrereguleringen af dagpengene fra skatteaftalen i 2012 senest bidraget til. Folketinget har besluttet, at mindrereguleringen vil fortsætte i 2022 og 2023.

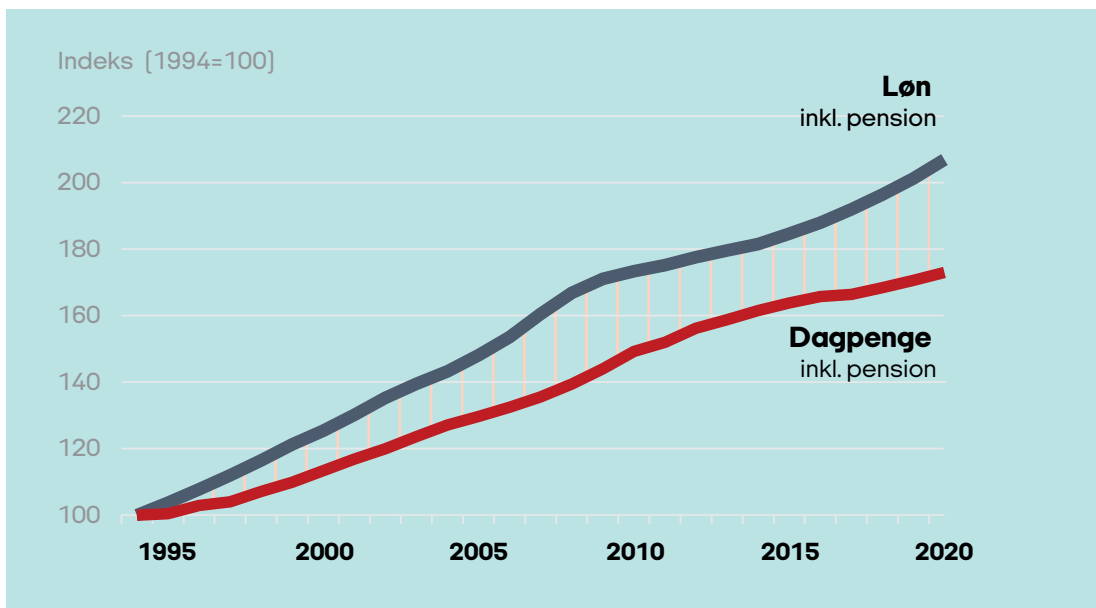
Dagpengesatsen udgør i dag ca. 47 pct. af bruttolønnen for en gennemsnitlig lønmodtager, altså 10 pct.-point mindre end i midten

af 90'erne, hvor kompensationsgraden var ca. 57 pct.

Denne udhuling mærkes tydeligt, hvis man mister sit job. Havde dagpengene fulgt lønudviklingen, ville satsen i dag være godt 4.000 kr. højere om måneden før skat. Faldet i kompensationsgraden giver derfor en væsentlig forringelse i kroner og øre.

Dette skal ses i sammenhæng med en række øvrige stramninger i form af fx en gradvis forkortelse af dagpengeperioden samt strammere rådigheds- og genoptjeningskrav.

Figur 1. Dagpengene er ikke fulgt med lønnen

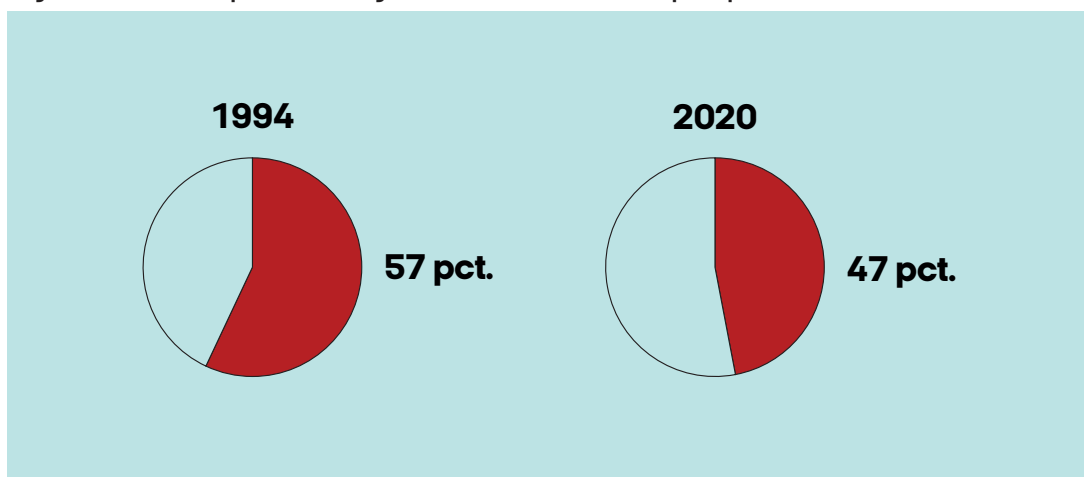

Kilde: FH's beregninger.

Note: Der tages udgangspunkt i lønnen for alm. lønmodtagere uden ledelsesansvar. Udviklingen opgjort i løbende priser og lønniveauet for 2020 er fremskrevet fra niveauet i 2019.

Figur 2. Bruttokompensationsgraden er faldet med 10 pct.-point

Kilde: FH's beregninger.

Note: Bruttokompensationsgraden er beregnet som dagpengeniveauet i forhold til lønnen inkl. pension.

Faldet i kompensationsgraden har svækket dagpengene med flere tusinde kr.

Kilde: FH's beregninger.

Note: Tabet er opgjort ved at sammenligne det nuværende dagpengeniveau med en situation, hvor dagpengene udgjorde 57 pct. af det nuværende lønniveau (inkl. pension).

2

Lav kompensationsgrad er en reel udfordring for rigtig mange medlemmer

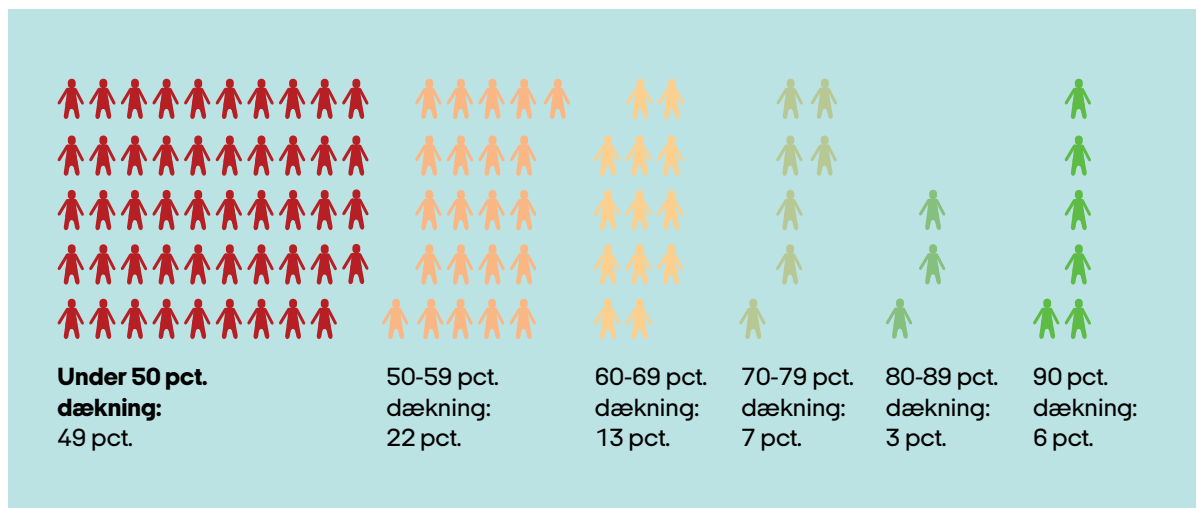
En lav kompensationsgrad er urimelig over for de mange mennesker, der i årevis har indbetalt til arbejdsløshedsforsikringen og berettiget har en forventning om at være rimeligt sikret økonomisk, hvis de rammes af ledighed. Samtidig udfordrer en lav kompensationsgrad den solidariske arbejdsløshedsforsikring og underminerer trygheden blandt lønmodtagerne.

For 860.000 a-kassemedlemmer i aldersgruppen 25-64 år udgør dagpengesatsen

i dag mindre end halvdelen af deres nuværende løn. Omkring 70 pct. af a-kassemedlemmerne har en kompensationsgrad under 60 pct., mens kun 6 pct. har et indkomstniveau, hvor dagpengene dækker de maksimale 90 pct.

De 860.000 medlemmer med meget lav kompensationsgrad (under 50 pct.) varierer bredt på tværs af uddannelsesgrupper. Der er fx næsten 100.000 ufaglærte og 266.000 faglærte.

Figur 3. Omkring halvdelen af a-kassemedlemmerne vil få halveret deres bruttoindkomst, hvis de kommer på dagpenge

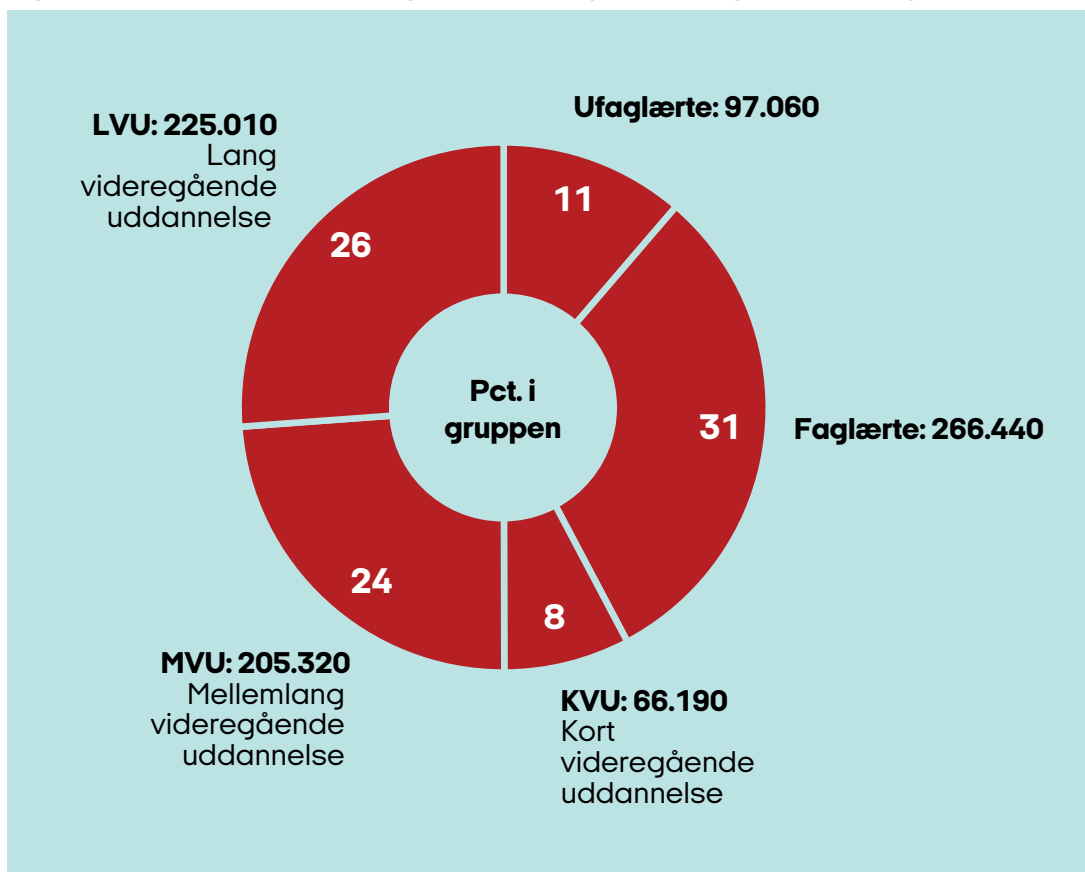

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Beregningen er baseret på en opgørelse af bruttokompensationsgraden for alle a-kassemedlemmer i aldersgruppen 25-64 år. Der tages udgangspunkt i løn- og dagpengeniveau for 2019.

Figur 4. Bredt udsnit af befolkningen har en kompensationsgrad under 50 pct.

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Baseret på opgørelsen i figur 3.

Mere tryghed til lønmodtagerne

3

Mange loyale medlemmer – men det går den gale vej

Der er stadig rigtig mange, der er medlem af en a-kasse. Faktisk over 2 mio. personer på tværs af uddannelses-, alders- og indkomstgrupper. Det illustrerer, at der er en grundlæggende opbakning til den danske arbejdsløshedsforsikring.

Den dårlige nyhed er, at forsikringsgraden er faldende, således at en lavere andel af arbejdsstyrken er medlem af en a-kasse sammenlignet med tidligere. Fra en forsikringsgrad på 84 pct. i midten af 90'erne ligger den i dag på 78 pct. Det er et fald på 6 pct.-point svarende til godt 150.000 medlemmer.

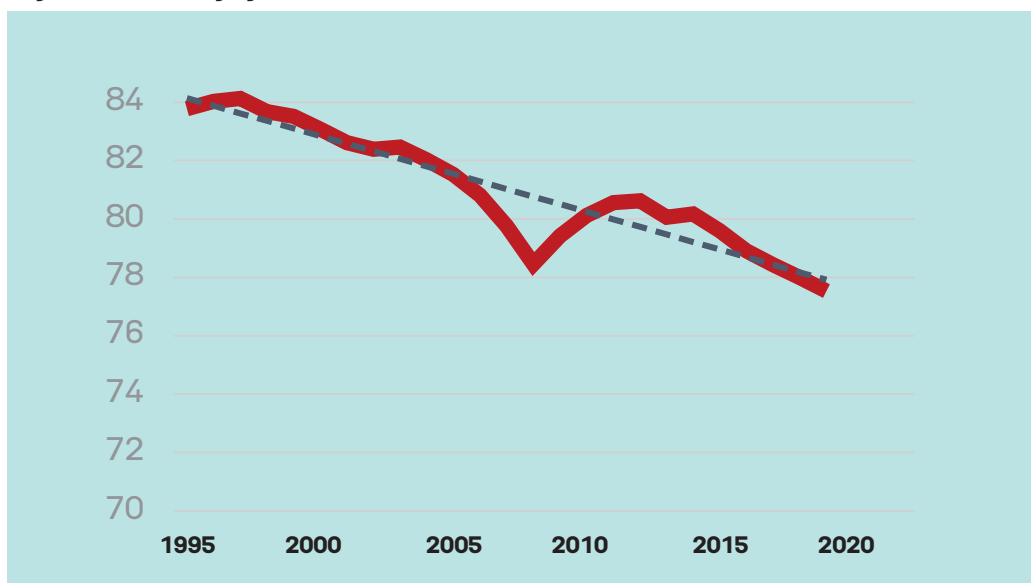
Forsikringsgraden varierer med de økonomiske konjunkturer, og med mulighed for at blive fritaget for kontingent til a-kassen under uddannelse har man styrket rekrutteringen af især unge mennesker. Men det

ændrer ikke på, at pilen peger nedad, når man ser på forsikringsgraden for betalende medlemmer.

Den faldende forsikringsgrad er en alvorlig trussel mod den danske arbejdsmarkedsmodel. Hvis færre mennesker finder økonomisk tryghed via dagpengeforsikringen, så svækker det fleksibiliteten på det danske arbejdsmarked. Det går ud over virksomhedernes evne til at omstille sig hurtigt, og det går ud over den enkeltes forudsætninger for at finde det job, der passer bedst til kompetencerne.

Det er desuden en direkte trussel mod statens indtægter. En stor del af a-kassekontingentet går direkte i statskassen – faktisk lægger medlemmerne hvert år omkring 6 mia. kr. efter skat via kontingentet.

Figur 5. Forsikringsgraden for betalende medlemmer falder

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Andel af a-kassemedlemmer i arbejdsstyrken opgjort ekskl. studerende mhp. at rense for kontingentfritagede medlemmer. Den røde linje angiver den faktiske forsikringsgrad, mens den stiplede angiver trendlinjen.

FH's forslag til en bedre dagpengeforsikring

Den samlede FH-fagbevægelse foreslår at styrke trygheden via dagpengeforsikringen for de ca. 2,3 mio. a-kassemedlemmer i Danmark

Forslag: Et tryggere dagpengesystem

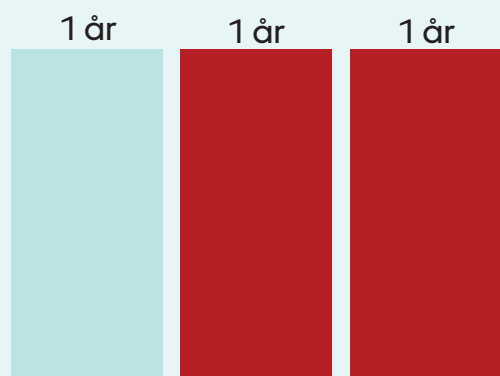
Det skal ske ved, at dagpengesatsen hæves de første tre måneder af dagpengeforløbet for a-kassemedlemmer med en vis medlems- og beskæftigelsesanciennitet:

- A-kassemedlemmer, der har været beskæftiget i sammenlagt to år ud af de seneste tre år, og som har været medlem af en a-kasse i de seneste to år, får op til 2.000 kr. mere om måneden de første tre måneder af ledighedsforløbet.
- A-kassemedlemmer, der har været beskæftiget i sammenlagt to ud af de seneste tre år, og som har været medlem af en a-kasse i de seneste fire år, får op til 4.000 kr. mere om måneden de første tre måneder af ledighedsforløbet.

Forslag: Stop udhulingen

Derudover skal der sættes en prop i de løbende forringelser, der sker via mindre-reguleringen. FH foreslår at stoppe udhulingen og aflyse mindre-reguleringen i 2022 og 2023. Dagpengene vil på den måde følge lønudviklingen i stedet for prisudviklingen og dermed opretholde kompensationsgraden.

Hvem?

Personer med mindst to års beskæftigelse de seneste tre år.

Hvor meget?

Personer med to års a-kassemedlemskab kan få et tillæg op til 2.000 kr. de første tre måneder, og efter fire års medlemskab kan man få et tillæg op til 4.000 kr.

Mange a-kassemedlemmer vil få et markant løft

Forslaget om at hæve dagpengesatsen de første tre måneder ved opfyldelse af hhv. et medlemsanciennitetskrav og et beskæftigelseskrav betyder, at mange a-kassemedlemmer vil få et løft.

Ud af de ca. 2,3 mio. a-kassemedlemmer opfylder ca. 1,8 mio. af medlemmerne

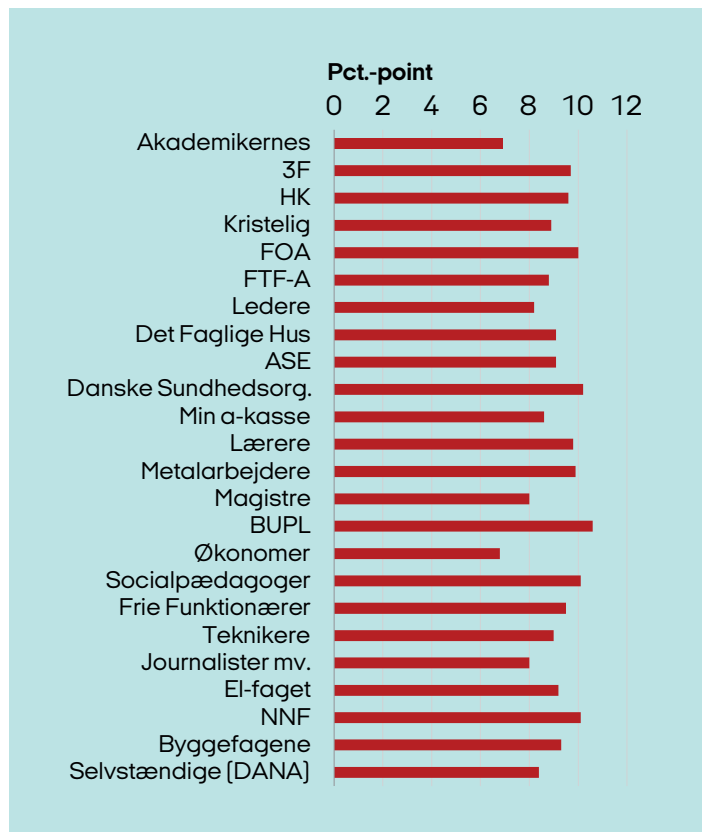
kriterierne for tillægget på 2.000 kr., hvoraf hovedparten (1,7 mio. medlemmer) har fire års medlemskab og dermed også opfylder kriterierne til tillægget på 4.000 kr.

Det gennemsnitlige beregnede tillæg for de personer, som opfylder betingelserne for tillægget, ligger mellem 3.000 og 4.000 kr. på tværs af alle a-kasser. Det afspejler, at hovedparten af de forsikrede i vid udstrækning opnår ret til det fulde tillæg på 4.000 kr.

Uanset om man opfylder kriterierne for at få en højere dagpengesats de tre første måneder af ledighedsforløbet, kan man ikke få mere end 90 pct. af den hidtidige indkomst. Der vil således være personer, der opfylder kriterierne, men ikke får beregnet en højere sats pga. 90 pct.-reglen.

Omkring 86 pct. af de forsikrede medlemmer i aldersgruppen 25-64 år vil være berettigede til en fuld eller delvis udnyttelse af tillægget. 337.000 færre a-kassemedlemmer vil have en kompensationsgrad under 50 pct., og 39.000 flere medlemmer vil få en kompensationsgrad på 90 pct.

Figur 6. Markant løft i kompensationsgraden de første tre måneder

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Stigningen er opgjort ved a-kassemedlemmernes forventede tillæg til dagpengesatsen via FH's forslag som andel af den indkomst, der danner grundlag for dagpengeberegningen.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget om at hæve dagpengesatsen med et tillæg de første tre måneder af dagpengeforløbet øger statens udgifter til dagpengeydelse med 260 mio. kr. efter skat og tilbageløb. Indregnes de negative adfærdseffekter ud fra Finansministeriets regneprincipper, indebærer forslaget varigt merudgifter for ca. 1,5 mia. kr. efter skat og tilbageløb.

Forslaget om at bringe mindrereguleringen af dagpengene til ophør indebærer en direkte merudgift på 140 mio. kr. efter skat og tilbageløb. Indregnes de negative adfærdseffekter ud fra Finansministeriets regneprincipper, indebærer forslaget merudgifter for ca. 720 mio. kr. efter skat og tilbageløb.

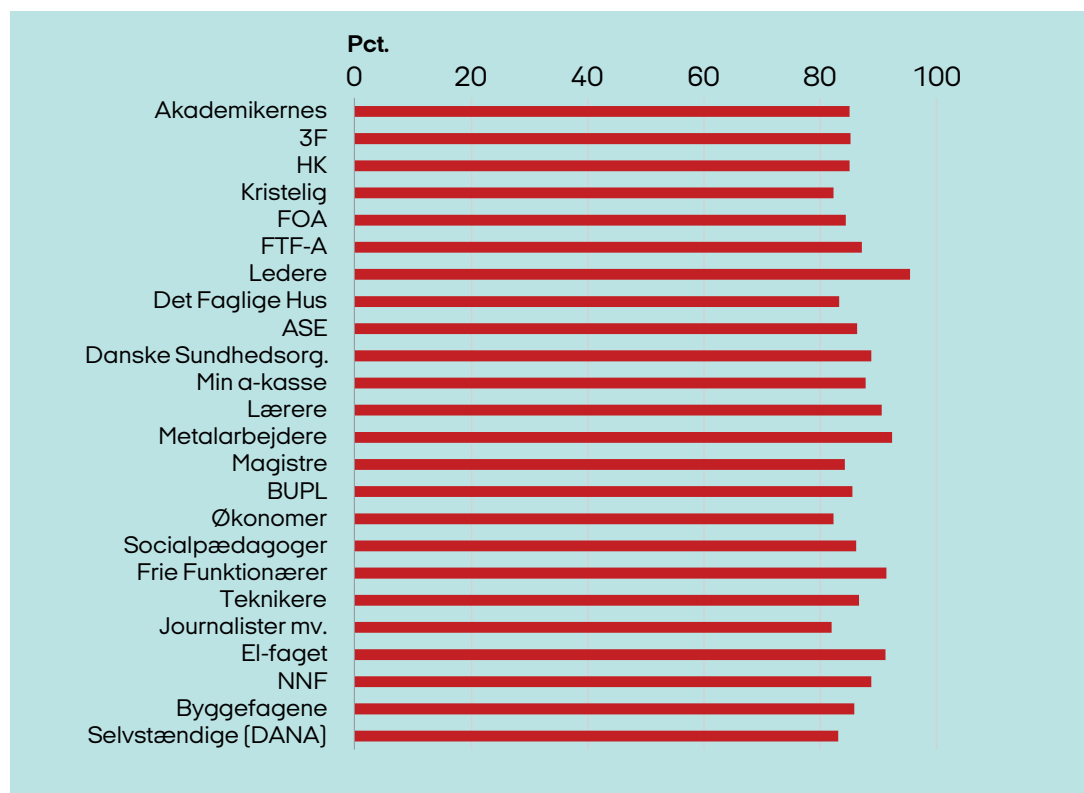

Tabel 1. Udgifter forbundet med FH's forslag

	Umiddelbar merudgift	Merudgift inkl. adfærd
	<i>Mio. kr. efter skat og tilbageløb</i>	
Stop for udhulingen i 2022 og 2023	140	720
Styrket kompensationsgrad via dagpengetillæg	260	1.480
I alt	400	2.200

Kilde: FH's beregninger.

Figur 7. Andel af medlemmer med ret til tillæg

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.

Note: Søjlerne angiver andelen af medlemmerne, der lever op til kriterierne for tillægget. Medlemmernes eventuelle ret til tillæg beregnes pba. indkomst-, beskæftigelses- og medlemskabshistorik med udgangspunkt fra 2019. Tallet angiver, hvor stor en andel af medlemmerne, der vil have fuld eller delvis ret til et tillæg ved FH's forslag.

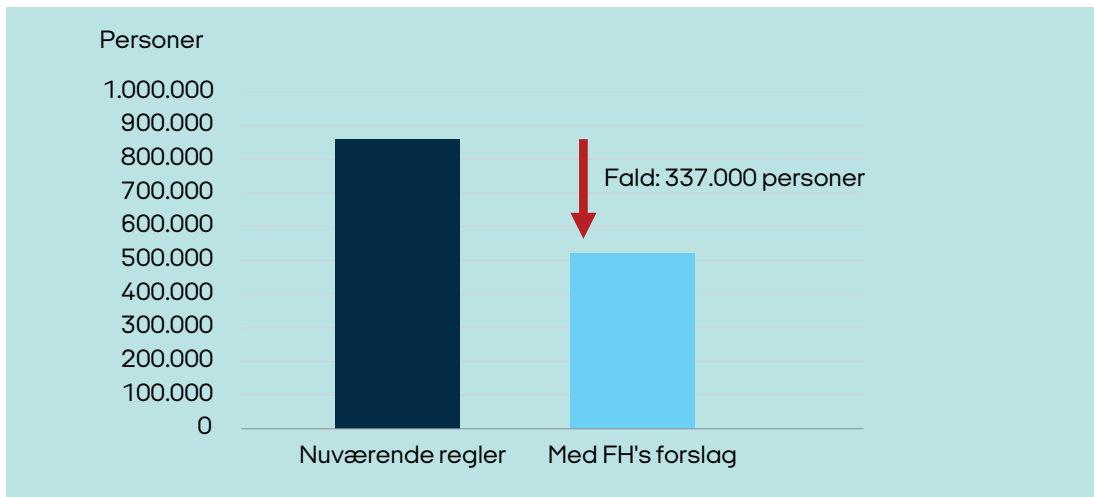

FH indgår gerne i en dialog om, hvordan udgifterne forbundet med dette forslag kan finansieres, bl.a. ved at se på, hvordan de store potentialer, der er i de kommende andengenerationsreformer, kan indfries.

FH stiller sig dog kritisk over for Finansministeriets regneprincipper på dagpengeområdet, dels fordi arbejdsudbudseffekterne

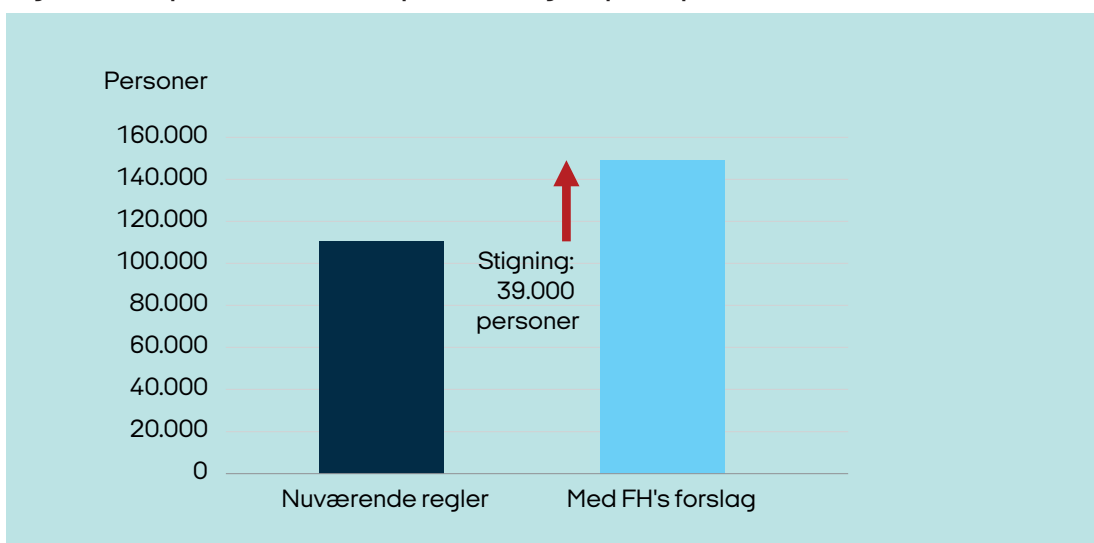
– herunder især tilgangseffekten – er meget dårligt empirisk belyst, dels fordi Finansministeriet ikke indregner gevinster i form af højere tilslutning til dagpengesystemet, et mere fleksibelt arbejdsmarked m.m. Dette er nærmere belyst i FH's rapport om regneregler: *Bedre balance og mere åbenhed*.

Figur 8. Færre personer med meget lav (under 50 pct.) kompensationsgrad de første 3 mdr.

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Baseret på samme opgørelse som figur 6.

Figur 9. Flere personer med kompensationsgrad på 90 pct. de første 3 mdr.

Kilde: AE pba. registerdata fra Danmarks Statistik.
Note: Baseret på samme opgørelse som figur 6.

**FAGBEVÆGELSENS
HOVEDORGANISATION**